

Odovzdávanie viery v rodine (II)

Druhá časť článku o
odovzdávaní viery v rodine

06.11.2012

„Keď sa usilujeme vychovávať deti vo viere, nie je možné oddeľovať náuku od zbožného života“ (1). Vedomosti sa musia snúbiť s cnosťami, rozum s prejavmi a skutkami lásky. Rodičia a vychovávatelia musia byť v tejto oblasti obzvlášť obozretní, ak majú zaistiť harmonický duchovný rast dieťaťa. Nestačí len zopár úkonov nábožnosti, s povrchnou znalosťou

vierouky. Rovnako nie je dostatočná ani náboženská náuka, ktorá zabúda na to, že Bohu patrí tá najvyššia úcta, že je potrebné si vyčleniť čas na modlitbu, že treba naplno žiť kresťanské posolstvo a robiť apoštolát. Kresťanská náuka musí podnecovať konkrétne predsavzatia, uskutočňované v každodennom živote, so skutočnou láskou ku Kristovi a iným ľuďom.

Kľúčovú úlohu pri výchove detí k viere zohráva osobný príklad a svedectvo rodičov, ktorí sa s deťmi modlia (ranné a večerné modlitby, požehnanie jedla pri stole), ktorí prikladajú patričnú dôležitosť viery v živote domácnosti (návšteva svätej omše vo sviatok, prezieravý výber dovolenkovej destinácie), ktorí prirodzeným spôsobom učia svoje deti šíriť lásku ku Kristovi, aj voči iným ľuďom. Rodičia tak „prenikajú do tých naj dôvernejších sfér detského srdca, zanechávajú v ňom

odtlačok, ktorý ani budúci vývoj nevymaže.“(2)

Rodičia musia tráviť čas so svojimi deťmi. „Čas je život“ (3) a život Krista prítomného v ľudskej duši je ten najlepší dar, aký môžu rodičia deťom dať. Spolu prežitý čas môže zahŕňať prechádzky, výlety, rozhovor o tom, čo ich trápi, o ich problémoch. Pri odovzdávaní viery je kľúčové, aby rodičia boli k dispozícii pre svoje deti, aby sa za ne modlili. Ak ako rodičia urobia chybu, mali by požiadať o odpustenie. Dôležité je tiež, aby deti zakúsili, že im rodičia vedia odpustiť, to upevní ich presvedčenie, že láska ich rodičov je bezpodmienečná.

Povolanie: rodič

Benedikt XVI. Pripomína, že „deti majú potrebu Boha už od skorého veku, majú schopnosť vnímať jeho veľkosť, uvedomiť si hodnotu modlitby a rituálu, dokážu rozlišovať

dobro od zla. Bud'te preto dobrými sprievodcami svojich detí vo viere, v poznaní Boha, v priateľstve s Bohom, v rozlišovaní dobra a zla.

Sprevádzajte ich vo viere už od toho najútľejšieho veku.“ (4)

Dopomôcť deťom k jednote toho čo veria a toho čo žijú, je úlohou, ktorú nemožno zvládnuť improvizáciou. Vyžaduje si starostlivé plánovanie, veci si vopred premyslieť, v istom zmysle ide o „profesionálnu mentalitu“. Posolstvo o spáse má dopad na celú osobu, musí sa zakoreniť v hlave aj v srdci človeka, ktorý ho prijíma. Prijímatelia tohto posolstva sú ľudia, ktorých najviac milujeme, v stávke je tu priateľstvo našich detí s Kristom. Je to méta, ktorá si zasluhuje naše najväčšie úsilie. Boh počíta s naším úsilím, umožní, aby jeho učenie bolo pre deti prijateľné, aby im mohol poskytnúť svoju milosť a prebývať v ich dušiach. Preto spôsob akým

komunikujeme vieru, nie je nejakou vedľajšou zložkou náboženskej výchovy, ale sa nachádza priamo v strede jej vnútornej dynamiky.

Ak chce byť niekto dobrým lekárom, nemôže len tak sedieť v ordinácii a čakať, kedy prídu pacienti. Potrebuje študovať, čítať, zamýšľať sa, klásť otázky, robiť výskum, zúčastniť sa na konferenciách. To isté platí aj pre rodičovskú výchovu. Rodičia musia venovať čas získavaniu poznatkov, aby mohli lepšie naplňovať svoje výchovné záväzky. Aj v rodinnom živote sú potrebné teoretické a praktické znalosti, a predovšetkým vôľa všetko to v praxi aj uplatňovať. Možno to nie je ľahké, ale nemôžeme klamať samých seba, zvaľovať zodpovednosť na iných. Musíme si nájsť aspoň pár minút denne, alebo niekoľko hodín počas dovolenky, aby sme posúvali výchovné pôsobenie na stále vyššiu úroveň.

Zdrojov je dostatok – kvalitné knihy, videá, internetové stránky, poskytujúce množstvo dobrých nápadov ako sa stať lepším rodičom. Obzvlášť užitočné sú kurzy pre rodiny, ktoré neponúkajú len poznatky a metodiku, ale aj množstvo reálnych skúseností zo života pre výchovu detí a zlepšenie osobného, manželského a rodinného života. Veľmi užitočné je štúdium, ako fungujú jednotlivé vekové skupiny, akému prostrediu sú vo svojom veku vystavené. V konečnom dôsledku je to o lepšom spoznávaní vlastného dieťaťa, čo rodičom umožňuje premyslenejšiu a zodpovednejšiu výchovu.

Ukázať im krásu viery

Ak máme deťom pomôcť vnútorne prijať vieru, musíme ju aj žiť, a tak im sprostredkovať jej krásu. Rodičia a vychovávatelia si samozrejme stanovujú svoje ciele, pritom však

musia deťom ukázať aj krásu života
cností a opravdivého kresťanského
života. Mali by im otvárať horizonty,
nielen predkladať pravidlá a zákazy.
V opačnom prípade si deti odnesú
dojem, že viera je len súborom
náročných a bezduchých zákazov,
ktoré sú skôr prekážkou než
pomôckou, zoznamom hriechov a
záväzkov. Deti by to nakoniec veľmi
ľahko mohli vnímať ako „tvrdú cestu,
bez Kristovho prísľubu: „Moje jarmo
je príjemné a moje bremeno je
ľahké“. (5) Práve preto im musíme dať
najavo skutočnosť, že Pánove
prikázania nám dávajú silu
dosiahnuť plnší ľudský rozvoj. Tie
príkazy nie sú negáciou, zákazmi, ale
skôr špecifickým spôsobom
poskytujúcim živnú pôdu pre náš
každodenný život, rodinné a
spoločenské vzťahy. Máme
napodobňovať Ježiša Krista na ceste
blahoslavenstiev.

Z toho vyplýva, že by bolo chybou sústavne priradovať nadprirodzený motív ku každej nepríjemnej či náročnej povinnosti. Nie je vždy vhodné, ak napríklad žiadame od detí, aby dojedli polievku a ponúkli to Pánovi ako obeť. Niekedy to môže byť vhodné vzhľadom na ich vek či úroveň nábožnosti, ale mali by sme sa snažiť poskytnúť im aj iné dôvody. Boha nemožno vnímať len ako nejakého „nepriateľa“ rozmarov. Deťom treba skôr pomôcť tieto rozmary prekonávať, aby mohli viesť šťastný život, odpútaný od materiálnych statkov, aby sa nechali viesť láskou k Bohu a blížnemu.

Kresťanská rodina najúčinnnejšie odovzdáva krásu viery a lásku ku Kristovi vtedy, keď jej členovia z lásky žijú v harmonickom vzťahu, berú veci s úsmevom, zabúdajú na svoje malicherné starosti, a radšej sa venujú iným členom domácnosti. „Musia zabúdať na svoje malicherné

trenice, ktoré dokáže sebecko tak veľmi nafúknuť, aby mohli s veľkou láskou preukazovať malé prejavy služby, ktoré si rodinný život vyžaduje.“ (6)

Princíp zabúdania na seba je veľmi atraktívnym ideálom pre mladého človeka. My, vychovávatelia, tomu tomu nie vždy veríme, možno práve preto, že aj my tu máme čo naprávať. Preto keď stanovujeme výchovné ciele, treba pre ne poskytnúť aj rozumné dôvody, ktoré deti pochopia a ocenia, aby mohli napríklad pomôcť svojim priateľom, byť užitoční, odvážni...Každé dieťa má svoje vlastné radosti a starosti, tieto by sme mali poznať a na nich budovať. Potom im môžeme lepšie vysvetliť, prečo majú žiť čistotu, miernosť, usilovne pracovať, byť odpútaní od materiálnych vecí, obozretní na Internet, netráviť priveľa času s videohrami.

Kresťanské posolstvo môžu potom prijímať v celej jeho vnútornej kráse a rozumnom obsahu. Deti tak pochopia, že Boh nie je nejakým „nástrojom“, ktorý rodičia využívajú, aby urobili v domácnosti to čo treba, ale že je nebeským Otcom, ktorý ich neskutočne miluje, a ktorého majú tiež milovať a zbožňovať, že je Stvoriteľom vesmíru, ktorému vďačíme za našu existencie, že je dobrým Pánom, Priateľom, ktorý nás nikdy neopustí, a ktorého ani my nesmieme opustiť.

Pomôcť im nájsť vlastnú cestu

Výchova detí vo viere znamená predovšetkým naučiť ich urobiť z celého svojho života jeden úkon uctievania Boha. Ako učí II.

Vatikánsky koncil: „bez Stvoriteľa by vymizlo aj celé stvorenstvo.“ (7) Vo vzývaní a uctievaní Boha nachádzame pravé základy osobnej zrelosti: „Ak ľudia odmietnu uctievať

Boha, nakoniec budú rozličnými spôsobmi uctievať samých seba. V dejinách je na to dosť dôkazov, keď ľudia uctievali moc, pôžitkárstvo, bohatstvo, vedecké poznatky, krásu.“

(8) Ak máme teda podporovať postoj uctievania Boha u detí, je potrebné aby sa s Kristom osobne stretávali až v skorom veku. Musíme im pomáhať, aby sa s ním naučili viesť osobný rozhovor. Modlitba s deťmi môže mať niekedy celkom jednoduchú formu, napríklad keď im rozprávame o Kristovi a jeho priateľoch, alebo keď využijeme nejakú udalosť z bežného života, aby si lepšie vedeli predstaviť evanjeliiovú scénu.

Rozvíjanie zbožnosti dieťaťa spočíva v tom, že im pomáhame vkladať svoje srdce do Krista, rozprávať sa s ním o tom dobrom i zlom, čo prežili počas dňa. Znamená to tiež učiť ich ako majú počúvať hlas svojho svedomia, prostredníctvom ktorého im Boh zjavuje svoju vôľu, učiť ich

ako to všetko uplatniť aj v praxi. Deti dokážu získavať tieto návyky temer automaticky, keď vidia, ako sa ich rodičia rozprávajú s Pánom a snažia sa žiť v jeho prítomnosti počas celého dňa. Viera sa vo svojej podstate neodvoláva na prvom mieste na zoznam povinností, katechetické poučky, ktoré sa treba naučiť, ale na Osobu v ktorú veríme celým srdcom, pretože jej dôverujeme. Ake chceme presvedčiť deti, že Život jednej Osoby zmenil existenciu celého ľudstva, povzniesol všetky naše ľudské vlastnosti, je len prirodzené, že deti by mali jasne vidieť, ako Kristus premenil náš vlastný život. Rodič, ktorý vychováva vo viere v Krista, ukazuje aj svojím vlastným životom prepojenie s touto Osobou. (9) Byť dobrým rodičom znamená predovšetkým byť rodičom, ktorý je dobrý, ktorý bojuje o svätosť. Deti si to rýchlo všimnú, budú obdivovať úsilie rodičov, budú sa snažiť ich napodobňovať.

Dobří rodičia chcú pre svoje deti tú najvyššiu latku, chcú, aby boli šťastné vo všetkých oblastiach života: profesionálnej, kultúrnej, emocionálnej...Z toho prirodzene vyplýva, že im nestačí, aby sa deti uspokojili so svojou duchovnou priemernosťou. Boží plán pre každého človeka je niečím úžasným a posvätným. Tou najväčšou službou, ktorú môžeme poskytnúť človeku, osobitne svojim deťom, je podporovať ich v tom, aby v plnosti reagovali na svoje kresťanské povolanie, aby objavili to, čo od nich Boh chce. Toto nie je len nejaký vedľajší aspekt, ktorý môže urobiť človeka o niečo šťastnejším. Ovplyvňuje to podobu a kvalitu celého života človeka.

Keď človek dospeje ku konkrétnemu obsahu svojho osobného povolania ku svätosti, objaví tak istý „biely kamienok, na ktorom je napísané nové meno, ktoré nepozná nik, iba

ten, kto ho dostane“. (10) Znamená to nájsť pravdu o samom sebe, ktorá dáva zmysel celej existencii človeka. Šťastie jednotlivca a mnohých ďalších ľudí navôkol závisí od toho, ako veľkodušne človek odpovedá na to, čo Boh od neho požaduje.

Povolanie rodičov a povolanie detí

Viera je samotnou svojou podstatou slobodný úkon, ktorý nemožno nariadiť, a to dokonca ani nepriamo „nezvratnými“ argumentmi. Viera je darom vychádzajúcim z tajomstva Božej milosti a slobodnej odpovede človeka. Preto sa kresťanskí rodičia musia vytrvalo modliť za svoje deti, prosiť, aby semeno viery, ktoré zasievajú, dobre rástlo a prinášalo ovocie. Duch Svätý potom neraz využije tieto sväté túžby, aby z kresťanských rodín vzišli rozmanité povolanie, pre dobro celej Cirkvi.

Povolanie dieťaťa si môže vyžadovať, aby sa rodičia vzdali svojich plánov

pre svoje deti. „Len čo sa dieťa narodí, matka už aj začne premýšľať ako ho raz vydať, oženiť, a podobne. Otec premýšľa nad kariérou detí, ich budúcou profesiou. Obaja rodičia tak už od počiatku píšu pre svoje deti akúsi vlastnú knihu, oduševnený román s ružovými okuliarmi. Časom dieťa vyrastie v múdreho, dobrého človeka – pretože aj jeho rodičia sú dobrí – a povie im: ‚Tak mňa tento váš román nezaujíma.‘ “(11)

Povolanie vlastného dieťaťa je súčasťou nádherného povolania materstva a otcovstva. Dokonca by sa dalo povedať, že povolanie dieťaťa je dvojité: povolanie, ktorým sa dieťa dáva Bohu a povolanie, ktorým rodičia dávajú svoje dieťa Bohu. A niekedy je zásluha rodičov ešte väčšia než zásluha dieťaťa, pretože Boh od nich požadoval, aby sa vzdali toho, čo najviac milujú, a oni to urobili s s radostným postojom.

A tak sa povolanie dieťaťa stáva „dôvodom na svätú hrdosť“ (12). Pre rodičov to znamená pomáhať svojmu dieťaťu modlitbami a prejavmi lásky. Ako zdôraznil blahoslavený Ján Pavol II: „Budte otvorení voči povolaniam v rodine. Modlite sa za tento osobitný prejav Božej lásky, aby sa Bohu zapáčilo povolať jedného alebo aj viacerých členov rodiny ku svojej službe. Prežívajte svoj život s radosťou a horlivosťou, a tak podnietite aj povolania. Budte veľkodušní ak sa váš syn, dcéra, brat alebo sestra, rozhodne vydať sa na túto osobitnú cestu. Pomáhajte im, aby ich povolanie zapustilo korene a pevne rástlo. Z celého srdca podporujte ich voľbu, ku ktorej slobodne dospeli.“ (13)

Rozhodnutie odovzdať sa Bohu vychádza prirodzeným spôsobom z hodnotnej kresťanskej výchovy, a možno ho dokonca považovať za jej vyvrcholenie. Starostlivá rodičovská

láska tak potom pretvára rodinu na skutočnú domácu Cirkev (14), ktorej Duch Svätý udeľuje svoje dary. Výchovná úloha rodičov tu už ďaleko prekračuje hranice samotného rodinného kruhu a stáva sa zdrojom božského života aj pre prostredia, ktoré sa dovtedy voči Kristovi uzatvárali.

A. Aguiló

Poznámky:

[1] Vyhňa, 918.

[2] Ján Pavol II., Apoštolská Exhortácia Familiaris Consortio, 22. november 1981, 60.

[3] Vyhňa, 963.

[4] Benedikt XVI., Príhovor ku Konventu Rímskej diecézy, 13. jún, 2011.

[5] Vyhňa, 198

[6] Ísť s Kristom, 23.

[7] Druhý vatikánsky koncil,
Gaudium et Spes, 36.

[8] Biskup Javier Echevarria,
Pastiersky list 1. júna 2011.

[9] Sv. Tomáš Akvinský, S. Th II-II, q.
11, a.1: „Keďže ten, kto verí, sa
pridržiava slova niekoho iného, ako
primárna a konečnú rolu hrajúca sa
javí osoba, ktorej slova sa človek
pridržiava. Pravdy, ktoré poznávame
vernosťou tejto osobe, sa potom javia
temer sekundárne“.

[10] Zjv 2:17.

[11] Sv. Josemaría, Poznámky z
besedy 4. septembra 1972.

[12] The Forge, 17.

[13] Ján Pavol II., Homília z 25.
februára 1981John.

[14] Cf. Druhý vatikánsky koncil,
Dogmatická konštitúcia Lumen
Gentium, 11.

Alfonso Aguiló

pdf | document generated
automatically from [https://
dev.opusdei.org/sk-sk/article/
odovzdavanie-viery-v-rodine-ii/](https://dev.opusdei.org/sk-sk/article/odovzdavanie-viery-v-rodine-ii/)
(08.08.2025)